

LESNI DELAVEC

Glasiło Osrednjega društva lesnih delavcev

Izhaja vsakega 1. in 15. v mesecu. — Uredništvo in upravništvo v Ljubljani, Šelenburgova ulica šte. 6/II, desno. — Naročnina stane letno 26 Din. — Oglasi se za milimeter prostora v dolžini širine enega stolpca računajo po 1 dinar. — Nefrankirane ali premalo frankirane dopise se ne sprejema. — Rokopisi se ne vračajo. — Reklamacije so poštnine proste.

Štev. 23.

Ljubljana, dne 1. decembra 1923.

Leto II.

Demagogija.

Ni ga pod božjem solncu bolj demagogičnega pokreta kakor je klerikalni pokret na Slovenskem. Ni ga na svetu elementa, ki bi znal na bolj prefrigan način zakrivati svoj pravi namen, kakor je klerikalni element. Rešitev obljublja klerikalci bankirju, borznemu špekulantu, tovarnarju, privatnemu kapitalistu, industrijcu, veleposestniku, velikemu in malemu kmetu, batarju, veletrgovcu in branjevcu, hotelirju in vaškemu krčmarju, državnemu in privatnemu uradniku, žandarjem in policajem, hišnim posestnikom in najemnikom, železničarjem in delavcem, hlapcu in dekli, skratka, vse kar leze in gre, vse ima zaslonbo, zaščito in sme pričakovati rešitev pod klerikalnim klobukom. Da je to vse skupaj humbuk, kakršnemu nima para, bi bilo dokazovati odveč. Lahko si pijanec prve vrste, dekleta zavajaš in kvariš po mili volji, in če si ti poljubi, se tudi lahko lotevaž omoženih žena, če si imel opravka s sodnijo radi goljufije, tatvine ali drugih lumparij, vse ti je prizanešeno, samo da si klerikalec, posebno pa, da ob volitvah daš svoj glas klerikalcem. V tem slučaju ti je odpuščeno vse, in če si nepošten, napravijo iz tebe največjega poštenjaka, in če si moralna propalica ter umazan, te operejo, da si čistejši nego angelj; seveda pod pogojem, da trobiš v klerikalni rog.

Preje tega ni bilo, vsaj kar se tiče delavstva ne. Dokler niso imeli delavci volilne pravice in se jih je v tem pogledu smatralo kot inferijorne in kot državljane druge vrste ali bolje rečeno kot brezpravno rajo, se klerikalci niso brigali za nje. Do tega časa so javno in odkrito naglašali, da hlapec ostane hlapec. To je, da delavec nima pravice stremiti po višjih gospodarskih in kulturnih ciljih, najmanj pa, da bi se smel upirati proti krivicam, ki se mu vsled skrajno krivičnega družabnega reda gode, kamoli se proti kapitalističnemu razredu, v katerem zavzema rimska cerkev odlično ako ne vodilno mesto, boriti. Do takrat so se zadovoljevali z neko vrsto zakotnih bratovščin, ki so tu in tam obstojale pod imenom katoliškega društva rokodelskih pomočnikov. Cilj takega društva je bil v glavnem skupna spoved in skupno obhajilo. Pri tem pa se je seveda polagala velika važnost na vzgojo članov v pravem hlapčevskem duhu. To je, v kolikor se je brigal klerikalizem za delavce vse. Ko se je proletarijat potom svoje lastne sile in proti volji rimskega klerikalizma povzpел na stališče soodločevanja, se je klerikalizem v svoji prožnosti počel posluževati take hinavščine, zahrbtnega intriganstva in demagogije, da je prekosił samega sebe. Na mah si je nadel drugo masko.

Svoje načelo hlapec ostani hlapec je skrıl pod plašč usmiljenja, dobrohotnosti in celo socialnosti!

Rimski klerikalci so svojo taktiko popolnoma izpremenili. Delavstvu so se začeli približevati, hliniti in laskati. Na Slovenskem so jeli nastopati silno kričavo in radikalno, samo da so nametali pri prostemu delavstvu peska v oči, da to delavstvo ne bi opazilo njihovega pravega namena. Razume se, da je vse bluf in puhla fraza, ker so ravno klerikalci vsled svoje dominujoče pozicije v kapitalističnem razredu tisti, ki ne morejo, tudi če bi hoteli in če bi njih namen bil pošten, ne mogli izvajati to, kar v javnosti pripovedujejo, ker bi pri tem morali udariti sebe po svojih kapitalističnih žepih. Tega klerikalci storili ne bodo, ker je njihov, zlasti pa njihove cerkvene hirarhije egoističen nagon tako jako in močno razvit, da nadkriljuje v tem pogledu vse ostale kroge pripadnikov kapitalističnega razreda.

Klerikalci so že v interesu svojega obstoja bili prisiljeni posluževati se druge taktike in drugih sredstev napram delavstvu oziroma napram delavskim vprašanjem. Premeten in prekanjem klerikalizem se je dobro zavedel novo nastalega položaja, pa tudi tega se je dobro zavedel, da bi bil zgubljen, ako bi delavstvu ne pokazal prijazno lice, in da bi ga široke mase delavstva in ostalih siromašnih slojev bili potom glasovnice pripravile ob vsako veljavo in ga v javnem življenju degradirale na pomen faktorja druge ali tretje vrste. Klerikalizem se pa ne boji nobene stvari tako, kakor izgube svojega prestiža. Niti s to idejo ne bi se mogel sprijazniti, da bi zgubil svoj ugled v kapitalističnem svetu, kjer igra na prvo vijolino in kateremu se je usilil tudi kot duševni pokrovitelj in varuh.

Kapitalistični razred na drugi strani se prav dobro zaveda kakšne neprecenljive službe mu vrši klerikalizem potom izvrševanja duševne policije nad širokimi masami proletarijata, ki jih drži ali pa skuša držati potom mističizma in sugestije v šahu.

Poleg tega prihaja kapitalističnim krogom silno prav nauk klerikalizma, da mora biti delavec podložen in poslušen svojemu gospodarju, bojazen in strah pred kaznijo na onem svetu, ako bi se hotel postaviti delavec na stališče ravnopravnosti itd. Zato je ves kapitalistični svet šel klerikalizmu pri njegovi reotijentaciji napram delavstvu na celi črti in v vsem na roko.

Kako je klerikalizem razumel vršiti svoje kapitalistično poslanstvo na Slovenskem, o tem se bomo razgovorili prihodnjič.

Naskok na osemurni delovni čas.

I.

Nikoli še ni bil noben zakon od strani buržuazije tako obsovažen in napadan, kakor zakon o osemurnem delovnem času, ki ga pri nas v Jugoslaviji kakor znano poznamo kot bistveni del zakona o zaščiti delavcev. Jasno je, da so se, odkar je v posameznih državah bil uveden osemurni delovni čas, politične in gospodarske prilike bistveno izpremenile. Dejstvo je tudi, da kapitalistični razred od tistih dob postaja čimdalje bolj agresiven; dejstvo pa je tudi, da je pri vseh napadih kapitalističnega razreda na socialnopolitične pridobitve delavcev veljal prvi in glavni udarec vselej osemurnemu delovnemu času. Ako smo to ugotovili, nam ni treba še posebej dokazovati, da so se tekom zadnjih štirih let vse podvzete akcije kapitalističnega sveta vršile v znamenju borbe zoper glavni obok mostu, na katerem sloni vsa ostala socialna zakonodaja, to je osemurni delovni čas.

Ko se je na podlagi sklepov mednarodne konference dela leta 1919 v Washingtonu v mnogih državah uradno uvedel osemurni delovni čas, so bili napadi na to delavsko pridobitev še redki in slabotni. Borbe za izvajanje določb o osemurnem delovnem času in njegovo obrambo so se najpopreje odigravale v tovarnah in delavnicah. Te borbe so se odigravale iz početka brez velikega hrupa. Bila je to borba strokovnih organizacij. Kapitalistični razred ni takrat izvajal hujšega pritiska, ker teren za odločilne akcije še ni smatral za dovoljno pripravljen in utrjen. Ekonomske prilike še niso bile zadostno razorane — in da se poslužimo izreka nekega stavbenega podjetnika na mednarodni konferenci stavbenikov, katera se je ne davno tega vršila; mož je bil odkrit in je dejal: „Za nas je bila takrat situacija neugodna, najlažje nastopamo proti delavskim težnjam tedaj, ako vlada na delovnem trgu občutna brezposelnost. Tistikrat pa je bila brezposelnost še premajhna, zato nam ni drugzega kazalo, kakor potrpeti, to

je bil tudi vzrok, zakaj že v prvem začetku nismo prešli v jako ofenzivo za „potrebno“ poslabšanje.“ To je bila prva faza.

Vlade evropskih držav, katerim ukazuje buržuazija, so potom svoje politike na to počele ustvarjati potrebne predpogoje za uspešen nastop svoje pokroviteljice — buržuazije. Vrhutega je potekla tudi doba navidezno „dobrohotne“ tolerance oziroma kortuzije. Toda dolgo ni čakala buržuazija. Kmalu je prišel trenotek, kateri se ji je zdel pripraven, da sme započeti brezobzirno ofenzivo in sicer proti najjačji postojanki, to je proti zakonu, ki zagotavlja delavstvu osemurni delovni čas.

V zvezi s tem, kar smo rekli, je treba pripomniti, da je v splošnem bil uveden osemurni delovni čas v glavnem radi tega, ker so si delavci mnogih krajev ugodnost osemurnega delovnega časa že popreje bili pridobili. Nič manj pa se ne sme podcenjevati veliko vrednost, ki jo uzakonjeni princip tako važne določbe, kakor je določba o osemurnem delovnem času, delavstvu nudi. Dejstvo je, da je osemurni delovni čas postal močan steber delavskih postojank v tem trenutku, ko je bil ugotovljen potom mednarodne konvencije in so v mnogih državah zakonodajni zbori (parlamenti) to ugotovitev potrdili in osvojili kot zakon. Buržuazija se tega prav dobro zaveda, zato velja pri vseh njenih akcijah prvi udarec vedno zakonitemu osemurnemu delovnemu času.

Ustavna pot je dolga, a naš zakon o zaščiti delavcev na primer, ki vsebuje tudi zakonito določen osemurni delovni čas, je zakon, ki je vstvarjen v okviru naše ustave; tako je tudi v drugih državah. Ni torej tako enostavno in lahko kak element — v tem slučaju zakon o osemurnem delovnem času, ki je postal sestaven del državnega zakonodajnega organizma, zopet iz tega organizma izločiti. To velja za vsak zakon. Zgodovina nam na neštivilnih slučajih in primerih dokazuje, da ima vsak enkrat uvedeni zakon neko gotovo žilavost ter odpornost v sebi in da kot faktor povzroča v funkcioniranju zakonodajne mašinarije silne in neprijetne konkluzije, ako se ga hoče zopet izločiti. Posledice takih konkluzij so včasih ugodne, lahko pa postanejo tudi katastrofalne za celoten na-

Delo in zdravje.

Iz predavanja s. Fr. Peterkoviča na mesečnem shodu lesnih delavcev dne 14. oktobra 1923 v dvorani gostilne „Pri Levu“ na Gosposvetski cesti v Ljubljani.

III.

Sedaj pa nekaj o višini dne (zaslužka) in o delovnem času. —

Za najemnega delavca pomeni dnina izvor vseh življenjskih potrebščin, v prvi vrsti seveda hrano, obleko in stanovanje. V kolikor je to troje potrebno za vzdrževanje golega življenja, o tem ni treba še posebej govoriti, ker so to potrebe, brez katerih se ne da niti misliti človeškega življenja, kajti brez hrane nobeno živo bitje eksistirati ne more. Delavec ne samo da mora imeti hrano, temveč ta hrana mora biti tudi tečna in dobra. Odlikovati se mora hrana prvič glede kakovosti, drugič pa jo mora biti vedno toliko, kolikor jo je najmanj potrebno, da delavec nadoknadi vso ono količino delovne moči, kolikor jo je dotičnega dne pri delu izčrpal.

Ako je dnina tako nizka, da delavec ni v stanu nabaviti si dovoljne količine hrane, trpi on, kakor tudi njegova družina pomanjkanje, kar povzroča neizogibno oslabitev organizma. Oslabitev organizma pa je početak propada telesne sile. Vzrok raznih boleznij je v največjih slučajih pomanjkljiva hrana.

Vprašanju prehrane delavca se pridružuje tudi vprašanje njegovega stanovanja, ker je poslednje v najožji zvezi z njegovo dnino. Jasno je, da delavec z malo dnino ne more imeti dobrega, primernega stanovanja. Tak delavec stanuje tam, kjer solnčni žarki nimajo dostopa, tam, kjer so stene vlažne, v stanovanju, ki je pravcato vališče raznovrstnih bacilov, skratka tam, kjer klijejo najrazličnejše in najhujše bolezni. V takih in podobnih luknjah ter bajtah, ki so v vsakem oziru za ljudska bivališča neprikladna, mora stanovati delavec vsled tega, ker je njegova dnina premajhna. Zlasti v Ljubljani je stanovanjska mizerija naravnost brezprimerna. Le oglejmo si ostanke vojnih barak in bivše ječe na ljubljanskem gradu, ki so podobne medvedjim brlogom. Vse je natrpano, in kdo so stanovalci teh sramotnih luknjah? — Delavci! Deloma so po delavskih družinah v Ljubljani zasedene tudi hlevi in celo svinjaki! In da bo ironija popolna, so objekti, v katerih se nahajajo taka „stanovanja“, last države ali občine. To niso stanovanja, to so gnezda jetike, legarja, škrofuloze itd.

Samo ob sebi se razume, da nizke dnine ne dovoljujejo delavcu najetje boljših stanovanj, katerih je proti do blaznosti pretiranih najemnin navzlic stanovanjski bedi še dosti na razpolago, niti si ne morejo graditi svojih lastnih hišic.

Sistem privatne lastnine v stanovanjskem pogledu uganja na račun delavstva nesramne orgije.

rod in državo. Odvisno je to od narave zakona, za katerega gre. Kakor hitro pa gre celo za zakon, kakor je zakon o osemurnem delovnem času, kojega princip je v širokih masah proletarijata tako globoko vkoreninjen, kakor v tem slučaju, buržuazija uspeha imeti ne more. Uspeh bi imela kvečjemu tedaj, če bi porabila najbrutalnejša sredstva; pa tudi v tem slučaju bi njen uspeh bil le začasen, prehodne narave.

Napredovanje naše organizacije v Srbiji.

Pokrajinski odbor za Srbijo in Makedonijo naše „Zveze“ je pridno na delu. Poleg že obstoječih podružnic pridno osnuje nove. Sedaj se že nahajajo podružnice „Saveza lesnih delavcev Jugoslavije“ v Beogradu, Skoplju, Požarevcu, Kruševcu, Kragujevcu, Kumanovu, Leskovcu, Jagodici, Nišu, Čačku, Šabacu, Vranji, Velesu, Ohridu, Prilepu in Gorenjem Milanovu.

Tudi v Bosni se dviga „Savez lesnih delavcev Jugoslavije“. Institucija pokrajinskih odborov se obnaša dobro. Upati je, da v kratkem bomo lahko govorili o urejeni in konsolidirani strokovni organizaciji lesnih delavcev za celo državo, kakršna mora biti, ako naj postane oni faktor, od katerega je pričakovati, da bo sposoben učinkovito zastopati interese jugoslovanskih lesnih delavcev. Ne samo pokrajinski odbori in odbori podružnic, tudi vsak posameznik naj stori svojo dolžnost in v kratkem bomo imeli mogočno stavbo, vzor strokovne organizacije, ki lahko postane kazalo vsem ostalim strokovnim organizacijam. Savez lesnih delavcev sloni na temelju medsebojnega sporazuma in tolerance. To so lastnosti in predpogoji, brez katerih je vsak soliden strokovni pokret nemogoč. Te predpogoje in lastnosti „Savez lesnih delavcev Jugoslavije“ ima, ker so vsi prizadeti sodrugi po bridkih izkušnjah uvideli, da je le v slogi moč.

Tako je in tako mora biti.

V dokaz, kolikega pomena je višina mezde in kako vpliva na zdravje delavca in jegove družine, naj se poslužimo zopet številke.

Dr. Rek je ugotovil, da je umrljivost v delavskih družinah v toliko manjša, v kolikor so višje dnine in da je umrljivost v delavskih družinah v toliko večja, v kolikor so dnine nižje.

Od 1000 živo rojenih delavskih otrok jih umrje v družinah, v katerih znaša zaslužek mesečno v markah

750	413
750 do 1000	344
1000 do 1500	330
1500 do 2000	272
2000 do 2500	241
preko 2500	230

Razume se, da se te številke nanašajo na predvojno dobo. Vsekakor pa te številke jasno karakterizirajo vzroke in posledice umrljivosti, in tudi dejstvo, da čim več kruha, tem več zdravja, ali narobe čim manj kruha, tem manj zdravja.

Ne smemo se pa glede višine dnine oddajati iluzijam, ker višina dnine sama po sebi ne pomeni še ničesar. Pravo sliko dobimo še le tedaj, ko dnino primerjamo s tržnimi cenami življenskih potrebščin: s cenami za živež, obleko in stanovanje. Tržne cene torej še le pokažejo, kako visoka bi morala biti dnina, da v polni meri zadosti potrebam.

Akcija proti osemurnemu delovniku.

„V zadnjem času se pojavlja skoro v vseh državah akcija proti osemurnemu delovnemu času v industriji. Tudi v naši državi se pripravlja pod vodstvom belgrajske industrijske korporacije taka akcija.“

Tako na kratko in lapidarno poročajo meščanski listi o splošni ofenzivi internacionalnega kapitala proti eni izmed najvažnejših dobrin, ki jih uživa delavstvo. Že sedaj čuti delavstvo vsled naraščajoče brezposelnosti posledice težke gospodarske krize. Vsi pa vemo, da se nahajamo šele ob začetku te krize, katera mora vsled splošnega zastoja in bančnih krahov neizogibno postati še hujša in večja. Brezposelnost od daleč še ni dosegla svojega vrhunca. To organizirani kapital dobro ve; baš zato, da postane brezposelnost še večja, kakor bi tudi navzlic ekonomski krizi sicer bila potrebna, hočejo industrijci doseči podaljšanje delovnega časa, da ubijejo v delavstvu zadnjo iskrico samozavesti s pomočjo lakote. Kapitalistični razred si hoče ustvariti armado brezposelnih delavcev, ker kalkulira, da bo potom velike brezposelnosti postal absoluten gospodar celotnega položaja, in ker kalkulira, da je brezposelnost najboljši lek proti vsakojakemu stremljenju delavcev.

Brezdvomno je ta kalkulacija kapitalističnega razreda s stališča kapitalizma pravilna. Vsa znamenja kažejo, da čaka delavstvo zlasti v Jugoslaviji huda in težka preizkušnja. Ni še nikoli v Jugoslaviji bil za delavstvo tako krvavo resen kakor je sedanji; še nikdar ni rabilo delavstvo Jugoslavije tako krvavo močnih in enotnih strokovnih organizacij, kakor jih rabi sedaj. Vsi pomisleki kakršnegakoli značaja v delavskih vrstah bi morali spričo ofenzivnega navala buržuazije na postojanke proletarijata utihniti; yso ostrino borbe pa bi bilo treba naperiti proti smrtnemu sovražniku proletarijata — buržuaziji, dokler je še čas in da ne bo prepozno!

Vprašanje delovnega časa mora delavstvo zanimati iz večih razlogov. Razlika vpliva dolgega ali krajšega delovnega časa na življenje delavca je velikanska. Dolgi delovni čas povzroča brezposelnost, krajši delovni čas brezposelnost omejuje. Dolgi delovni čas delavca fizično, duševno in moralno uničuje; kratek delovni čas daje delavcu priliko, da svojim duhovnim in socialnim potrebam zadosti ter uporabi gotove ure svojega prostega časa za svojo kulturno povzdigo. Zanima nas to vprašanje tudi z zdravstvenih ozirov, in si bomo stvar s te strani ogledali.

Pri vsakem delu črpa človek svojo mišično in živčno energijo. V kolikor je delo intenzivnejše in v kolikor je daljše, v toliko črpa delavec več svoje moči. Sama narava je v tem oziru določila svoje meje. Ako se te meje prekoračijo, nastaja reakcija, telesno oslabiljenje, in ako se to stalno ponavlja, ga ni sredstva, ki bi pešanje telesnih moči zadržalo. Dobo 24 ur je človek v stanu izkoristiti le deloma za delo. Najprimernejša zato je tretjina te dobe. Nemogoče si je zamisliti človeka, ki bi iz dneva v dan delal vseh 24 ur, ker človeško telo zahteva po vsakem končanem delu gotovi čas odmora, da naknadi ono moč, ki jo je pri delu vsled izčrpanja izgubilo. Ako delavec po končanem delu nima dovolj odmora, tedaj njegova delovna moč prej ali slej popolnoma oslabi in obnemore.

Podjetniki in delavsko zavarovanje.

V sredo dne 21. novembra 1923 je imela podružnica „Zveze industrijcev“ v Mariboru zborovanje, katerega so se od pokrajinske centrale udeležili gg. inž. Šuklje, dr. Golja in podpredsednik centrale industrijcev v Beogradu dr. Vindišer, ki je ob enem tajnik trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani. Razpravljali so gospodje v Mariboru o carinskih zadevah, o prilikah na denarnem trgu in zahtevali, razume se, kredite ter popolno borzo v Ljubljani. Protestirali so tudi proti nameravanemu koncesijoniranju novih industrijskih obratov, proti davkom, proti prisiljenim notranjim posojilom itd.

Poročila povedo, da sta tajnika Zveze industrijcev inž. Šuklje in dr. Golja podala tudi zanimivo poročilo o socialnem zavarovanju v Sloveniji in v državi. Zlasti je o bolniškem in nezgodnem zavarovanju delavcev obširno govoril dr. Golja. To je tisti dr. Golja, ki je neizvoljeni predsednik neizvoljenega upravnega sveta okrožnega urada za zavarovanje delavcev v Ljubljani. Zanima nas, da ti gospodje ne zamude niti ene prilike, da ne bi lopnili po delavskem zavarovanju. Kakor nalašč je bivši demokratski šef oddelka za socialno skrb pri pokrajinski upravi v Ljubljani Dolfe Ribnikar imenoval tudi klerikalnega dr. Goljo, tajnika Zveze industrijcev, za člana protipostavnega upravnega sveta pri okrožnem uradu za zavarovanje delavcev. Ribnikarjevi mameluki ala Bizjak, Majcen et consortes so kakor v ironijo srboritęga reprezentanta kapitalizma izvolili za predsednika delavskega zavarovalnega zavoda. Kapitalistična oproda dr. Golja, ki je kot delničar in kot član upravnih odborov nekaterih podjetij sam zainteresiran, nima toliko časti v sebi, da bi prenehal igrati vlogo kozla kot vrtnarja v delavskem zavarovalnem zavodu. Značilno je, da se demokrat Ribnikar ni prav nič pomišljal imenovati klerikalca dr. Goljo. Dokaz, da so si kapitalistični interesi enaki, in kadar se gre za interese kapitalistov, tedaj postopajo složno in solidarno reprezentanti kapitalistov vseh barv in nians. Danes, in to smelo trdimo, se delavsko zavarovanje nahaja v krempljih organizacije industrijcev, in da bodo krogi industrijcev to zavarovanje skušali pošteno okrniti, če ne popolnoma pokopati, o tem smo lahko prepričani.

Njihova infamna gonja proti vsemu, kar je delavskega, namen teh krogov jasno dokazuje; in če še upoštevamo vpliv in moč organizacij kapitalističnih pijavk, nam daje celotna situacija misliti.

Vemo, da je pri delavskem zavarovanju treba remedure, odrekamo pa pravico do izvedbe kake remedure organizacijam industrijcev, ker je delavsko zavarovanje izključna zadeva delavcev samih prvič, in drugič, ker delavci na podlagi svojih zaslužkov in prispevkov od njih to svoje zavarovanje popolnoma sami vzdržujejo. Vmešavanje se Zveze industrijcev v čisto delavske zadeve ni družega, kakor domišljava prepotenca in brezmejna nesramnost sekretarjev kapitalistov.

Vprašanje delavskega zavarovanja je tako važna zadeva, da se naravnost čudimo kako to, da delavsko časopisje, in sicer delavsko časopisje brez izjeme, posveča temu vprašanju tako malo pozornosti. Spričo take nevarnosti, kakršna grozi ravno delavskemu zavarovanju, bi pač bilo pričakovati, da se vsaj začasno preneha z brezplodnimi polemikami in malenkostnimi osebnimi napadi in razpravami. Silno hvaležno polje se nudi delavskemu časopisju pri vprašanju delavskega zavarovanja. Proti skupnemu sovražniku bi bilo nujno potrebno koncentrirati vso energijo, drugače se zna pripetiti, da orga-

nizirani kapitalisti delavce res oropajo še za bolniško in nezgodno zavarovanje.

Koncentrirati bi bilo torej treba proti usurpatorjem na polju delavskega zavarovanja — kapitalističnim pijavkam vse kalibre delavskega orožja, da se jim izvije iz rok, kar so si potom svojega režima bili proti vsej človeški pameti prisvojili. Po toči zvoniti bo prepozno, naknadno iskanje krivcev ter izgovarjanje se drug na drugega pa otročje.

Na plan! V borbo proti grobokopom delavskega zavarovanja!

Vsem lesnim delavcem na znanje.

V številki „Lesnega delavca“ z dne 1. novembra 1923 smo povedali, da je ob priliki odpustov nekaterih mizarjev pri tvrdki Binder bil med drugimi odpuščen neki penzionirani žandar in da je ta potem denunciral potom dopisa na tvrdko nekatere naše v delu ostale sodruge, misleč, da bo s tem podlim dejanjem dosegel, da bo enega izmed ostalih sodrugov spravil na cesto, sam pa da bo zopet sprejet nazaj. Ta šuftarija se mu sicer ni posrečila, vendar pa je delikt tako težak, da je bilo ljubljanski podružnici „Saveza lesnih delavcev Jugoslavije“ nemogoče preiti preko tega. V torek dne 13. novembra 1923 se je vršila seja podružničnega odbora, na katero je bil povabljen tudi dotični penzionirani žandar, kateremu je ime Ferdinand Smolinsky, da opraviči, prekličje in obžaluje svoje med tovariši in sodrugi nedopustno dejanje. Namesto da gospod Smolinsky obžaluje svoje dejanje, se je vedel na seji osorno in je nekatere pri tvrdki Binder vposlene sodruge na seji oblatil. Na dolgo in široko je navajal posamezne stvari, kakor bi bila njegova naloga skrbeti za delo in red v delavnici. Pojasnjeno mu je bilo, da je njegov nazor napačen in da pozablja na dejstvo, da ni več pri žandarmeriji in da njegove žandarske lastnosti, katerih se očitvidno ne more znebiti, ne morejo biti upoštevane. Niti tega ni hotel razumeti, da bi bila njegova dolžnost priti v organizacijo in tamkaj zahtevati, da odbor napravi red, in če se mu je v delavnici godila kaka krivica, da se jo popravi in prepreči v bodoče vse, kar v delavnico ne spada. Ker je torej gosp. Smolinsky mislil, da je izvršil s svojo umazano denunciacijo bogve kak junaški čin, in ker živi v domnevi, da sme tudi v bodoče tako postopati, je odbor soglasno sklenil njegovo izključitev. Vsem lesnim delavcem v Ljubljani kakor tudi vsem lesnim delavcem vseh krajev Jugoslavije s tem dajemo na znanje, da je Smolinsky, penzioniran žandar, sedaj mizar, doma odnekot iz Poljske, iz strokovne organizacije lesnih delavcev izključen. V delavnicah, kjer drže lesni delavci nekaj na svojo čast, se — ako bi se pojavil — žnjim kakor z izključenim denuncijantom, ki med poštenimi lesnimi delavci nima prostora, dokler se ne spokori in ne da lesnim delavcem primerne zadoščenja.

Sodrugi lesni delavci, varujte se Ferdinanda Smolinskega, ker je denuncijant.

Pozor!

Centralni odbor „Saveza lesnih delavcev Jugoslavije“ v Ljubljani prosi sodruge vseh krajev, da mu javijo naslov krojaškega pomočnika Miroslava Pinterja, ki je pred kratkem še delal v Tuzli v Bosni.

Pinterja namreč išče neki sodrug.

Iz raznih krajev Jugoslavije.

V Karlovcu se nahajajo lesni delavci pred mezdni pokretom. Dober del lesnih delavcev v Karlovcu je še neorganiziranih, kar škoduje njim samim, kakor tudi že organiziranim. Pozivljemo vse one lesne delavce v Karlovcu, v kolikor še niso pristopili v strokovno organizacijo, da takoj pristopijo.

Caprag. V tem kraju so lesni delavci vsi organizirani. Poleg tega so sodrugi v Capragu izvrstni borci. Resultat organizacije in borbenosti je velika korist ter uspeh, ki ga uživajo delavci na tamošnjem lesnoindustrijskem obratu.

Sisak. Mizarji v Sisku so sicer že popreje imeli svojo strokovno organizacijo, ker pa so se napram njej precej časa zadrževali pasivno, se je ta pasivnost nad njimi maščevala v prvem trenutku, ko so imeli opravka s svojimi delodajalci. Ko so sodrugi mizarji uvideli, da tako ne more iti dalje, so zopet izvolili nov podružnični odbor ter sklenili, intenzivno delati za in v strokovni organizaciji.

Tudi v tovarni za tanin so prišli tamošnji delavci do prepričanja, da se od raznih obljub gospoda ravnatelja živeti ne da. To spoznanje je prizadetim sodrugom pokazalo pot v organizacijo.

Okučani. Tudi tukaj so lesni delavci svoječasno imeli jako strokovno organizacijo. Dokler je bila njihova organizacija močna, so to dejstvo upoštevali tudi delodajalci. Baš to je bil menda vzrok, da so delavci postali napram svoji strokovni organizaciji mlačni. Ta mlačnost pa je rodila slabe posledice. Na srečo so sodrugi v Okučanih prišli svoji napaki pravočasno na sled in so se lotili zopet aktivnega dela za organizacijo. Mlačnost se je nad sodrugi v Okučanih do dobra maščevala. V delavnicah so nastopile desolatne razmere, delodajalci, videvši stagnacijo sodrugov, so — ojunačeni — počeli metati mizarje na cesto kakor gnile hruške. To je sodruge lesne delavce iztreznilo. Upajmo, da bo ta šola zalegla in obrodila dober sad.

Brod na Savi. Silno žalostno dejstvo moramo konstatirati glede Broda na Savi. Temu mestu stoji na čelu župan g. Bublčič, katerega so dvignili na županski stolec delavci, in sedaj se ta gospod ramo ob rami s policijskim šefom vred bori proti intencijam delavcev ter z vsemi sredstvi skuša preprečiti vsako konsolidacijo in delo strokovnih organizacij. Gospodin Bublčič je tisti zli duh, ki je kriv, da še danes ni delavski dom izročen svojemu namenu. Vsaka intervencija v tej smeri je bila radi „prijaznega“ prizadevanja tega gospoda brezuspešna. Nikjer, niti v Aziji ne, nastopa policija tako škandalozno kakor ravno v Brodu na Savi. Pri tem pa imata policijski šef in njegov oproda Bublčič drzno čelo ironično zatrjevati, da se za delavce več brigata, kakor pa delavske organizacije same! V resnici se oba „možakarja“ silno brigata za delavce, kajti gorje vsakemu delavcu, ki se le količkaj gane, takoj se zanj pobrigata, ga zapreta in izženeta. Takega slučaja na svetu še ni bilo, da bi župan, katerega so izvolili delavci, v družbi s policijo te svoje volilce v interesu buržuazije preganjal. Upajmo, da so gospodina Bublčiča gospodje kapitalisti dovoljno nagradili, kajti kmalu bo njegove slave konec in takrat bo lahko v miru užival plodove svojega dela v obliki judeževih srebrnjakov.

Lesni delavci v Brodu na Savi pojejo preko te trenutne ovire, ker oni bodo ostali, Bublčič pa pojde.

Nova Gradiška. Mizarji v Novi Gradiški so vsi do zadnjega organizirani. Svoji zavednosti se imajo zahvaliti, da so dva mezdna pokreta zaključili z uspehom. Kakor vse kaže, je podružnica „Saveza lesnih delavcev Jugoslavije“ v Novi Gradiški zgrajena na trdnih temeljih, kar daje jamstvo, da bodo

prilike za mizarje v tem mestu vedno take, da se bo vsaj deloma dalo izhajati.

Podružnica lesnih delavcev v Novi Gradiški je skupno z ostalimi delavskimi organizacijami uredila diletantski oder, kjer mlajši delavci in delavke nudijo delavstvu plemeniti užitek potom dramatičnih predstav. Moralni in tudi gmotni uspeh je lep. Priporočati bi bilo tudi drugim našim podružnicam, da po možnosti uvajajo v svojem kraju kaj sličnega.

Mitrovica. Vsi tri mezdni pokreti, ki jih imajo mizarji v Mitrovici za sabo, so končali dobro. Zahvaliti se imajo za to svoji solidarnosti in svoji dobri strokovni organizaciji. Mitrovica je mesto, kjer se mizarji s svojimi delodajalci stalno nahajajo nekako v vojnem razmerju. Precej kriva je na tem tudi tamošnja kaznilnica, katera ima urejeno pravcato mizarsko tovarno, v kateri kaznjenci izdelujejo zlasti pohištvo. Zbog delovnih moči, ki jih ima kaznilnica do malega zastoj, uprava te kaznilnice izvaja na tržišču pohištva občutno konkurenco, ki ne zadeva samo delodajalce, ampak indirektno tudi mizarske delavce. V veliki meri je ravno ta kaznilnica vzrok neprestanim zdražbam. Mizarji v Mitrovici bi v očigled tega dejstva brez jake strokovne organizacije bili izgubljeni in tega se zavedajo.

Indjija. Lesni delavci v Indjiji dosedaj stoje še vedno na nekem separatnem stališču, izven Saveza lesnih delavcev Jugoslavije. Vzrok temu je, ker so bili po nekih ljudeh, ki se ne morejo znebiti sektaškega razpoloženja, napačno poučeni. Sodrugi v Indjiji so že sami uvideli, da je tako razmerje nevzdržno. Posledica tega spoznanja je bil shod, kateri se je vršil dne 20. oktobra 1923, na katerem so lesni delavci sklenili, priključiti se zedinjenemu „Savezu lesnih delavcev Jugoslavije“. S tem bo napravljen konec onemu nesrečnemu laboriranju posameznih domišljenih „velikašev“, katerim so ljubše brezpomembne sekte, kakor pa enotna in mogočna strokovna organizacija, kadar je njihova „avtoriteta“ v nevarnosti. Poslednja postojanka raznih kverulantov in pa vsiljenih voditeljev bo v naših krogih torej v določenem roku padla. S tem vstopijo vsi mizarji v krog Saveza lesnih delavcev Jugoslavije, kar je tudi edino pravilno.

Zemun. V tem mestu tudi pašuje policija in sicer brezobzirno, posebno daje svojo moč čutiti delavcem, vendar ne smemo pozabiti, da v Zemunu gospodari ena izmed najreakcionarnejših buržuaznih strank, radikalov, katera pa je radikalna le v svojem nazadnjaštvu. Tem razumljivejše je, da je tudi v Zemunu delavski dom zaprt. Da v tem mestu tudi lesni delavci in njihova strokovna organizacija nima postlano na rožcah, je pri balkanskih razmerah Jugoslavije tudi razumljivo. Razumljivo pa je tudi, da tvorijo take razmere pravcati eldorado za brezobzirno izkoriščanje delavcev po podjetniških kapitalistih. Ali tudi tega vsestranskega pritiska se lesni delavci ne bodo ustrašili, ker jim je — kakor vsemu ostalemu delavstvu — že po ustavi pravica organizacije zagotovljena.

Osjek. Tudi v tem mestu je dolgo časa policija divjala, vendar pa lesni delavci že tri mesece delajo v svoji podružnici Saveza lesnih delavcev Jugoslavije. Od nekaj so v Osjeku bile razmere za lesne delavce precej dobre; zahvaliti so imeli temu slučaju edinole svoji strokovni organizaciji, katera je v Osjeku bila vedno na dobrem glasu. Ali kakor je običajno pri lesnih delavcih, kadar se jim količkaj dobro godi, da pozablajo na potrebo trdne strokovne organizacije tudi v dobrih časih, tako so to napako tudi zagrešili lesni delavci v Osjeku. Ta moment so zapazili delodajalci in so počeli uvajati akordno delo! To je odprlo lesnim delavcem oči. Pihati je počela druga sapa, v organizaciji se zopet živahno deluje, le žal, da bo treba porabiti precej energije za odpravo akorda in drugih poslabšanj, ki so

jih delodajalci v onem času vtihotapili, ko so lesni delavci pozabili, da je treba čvrste strokovne organizacije tudi zato, da se pridobljene ugodnosti varujejo in branijo.

Zagreb. V Zagrebu traja borba med delavstvom in pa med oblastmi že tri leta. Oblasti v Zagrebu uporabljajo vsa sredstva, da preprečijo konsolidacijo delavskega pokreta. Aktivno se pri mešanju polen pod noge delavskemu pokretu udeležujejo tudi nekaterniki, ki ne vidijo radi razmah delavskih organizacij, ker se dobro zavedajo, da bi v konsolidiranem pokretu in urejenih strokovnih organizacijah bili nemogoči. Zato raje vidijo, da je delavstvo razcepljeno na brezpomembne sekte. Pri lesnih delavcih, ki so stari in izkušeni borci, so si sektaši pri svojih poskusih skrhalo zobe. Naša zagrebška podružnica šteje preko tisoč članov. Da je mnogim naša vzorna organizacija trnom v peti, si lahko mislimo. Ali naši vrli sodrugi so doživeli že preveč razočaranj, zato pri njih fraze sektaških demagogov ničesar ne zaležejo. Iz svoje bi vsakega nagnali, kakor hitro bi kdo poskušal kot agent napeljavati vodo na mlin raznim namišljenim voditeljem. Naši zagrebški sodrugi se nahajajo na pravem potu in ker so svoje delovanje pametno usmerili ter vsak korak trezno prevdarijo, je vloga, ki jo igra njihova strokovna organizacija, silno važna.

Čakovec. Lesni delavci, zaposleni na velikem lesnoindustrijskem podjetju, katero je last neke delniške družbe v Zagrebu, so si ustanovili svojo podružnico „Saveza lesnih delavcev Jugoslavije“. Njihov korak je bil seveda pravilen in pameten; drugo vprašanje pa je, če je bilo pametno izročiti takoj zahteve po zvišanju plač, in ko je uprava podjetja v prvem trenutku zahteve odklonila, stopiti v stavko. Stavka je bila izgubljena. Slučaj, kakršnega smo bili priče v Čakovcu, nam je jasno pokazal, da je silno nevarno, ako se neizvežbana četa poda v borbo. Taka taktika je napačna. Udeleženi delavci morajo svojo strokovno organizacijo najpopreje utrditi in še pozneje je treba upoštevati vse momente, ki so v zvezi z razmerami dotičnega podjetja in delovnih prilik. Neupoštevanje vseh okoliščin se po navadi maščuje. In če je organizacija mlada je običajna posledica, da se organizacija zruši, ker novo organizirani delavci se ne zavedajo, da je po izgubljeni bitki treba strokovno organizacijo ne opustiti, ampak še bolj utrditi in učvrstiti ter pripravljati se na nov napad.

Sedaj se pričinja novo organizatorično delo v Čakovcu in upajmo, da bo to pot postavljena zgradba strokovne organizacije na trden temelj in ne na pesek, kakor se je to zgodilo prvikrat.

Lešce. (Lika.) Da delodajalci ne upoštevajo zakonitih predpisov, posebno ne takih, ki govore v prid delavcem, je stara stvar. Tudi v Lešču ni drugače in so morali delavci pri lesnoindustrijskem podjetju tega kraja stopiti v stavko, da se zniža dvajnajsturni delovni čas, na osem ur, kakor to predpisuje zakon. Potom stavke so se torej morali lesni delavci boriti za zakon. Zgodilo pa se je nekaj, kar mora vzbuditi pozornost cele Evrope. Ko je delodajalec pristal na zakoniti osemurni delovni čas, se je vmešalo v to zadevo okrajno glavarstvo in je na svojo pest obratovanje ustavilo ter izjavilo, da ne more dopustiti, da bi se delalo dnevno samo osem ur! Dosedaj smo bili vajeni gledati na okrajna glavarstva kot varuhinje in zaščitnice zakonov, v tem slučaju pa je okrajno glavarstvo nastopilo proti zakonu! V vsaki pravni državi bi takega okrajnega glavarja pognali takoj k vragu; v naši blaženi Jugoslaviji pa je mogoče, da postane mesar tele in da narobe postane iz teleta mesar. Drugače si gorostasnost, katera se je zgodila v Lešču, ne moremo tolmačiti, kakor na ta način, da je podjetnik okrajnega

glavarja prav mastno podkupil ali pa je okrajni glavar tihi deležnik pri podjetju, in kot soprosetnik zlorablja svojo oblast, da ne bi se mu profiti eventualno zmanjšali.

Vsekakor za nas ta stvar še ni končana. Ta gospod okrajni glavar bo znal, da so še višje oblasti v Jugoslaviji.

Sremski Karlovci. V tem popovskem gnezdu so lesni delavci takorekoč v permanentni, a sicer tihi borbi s svojimi delodajalci. Prej ali slej bo v tem kraju prišlo med lesnimi delavci in njihovimi delodajalci do resnega spopada, ker so lesni delavci v tem kraju s svojimi plačami napram drugim krajem precej zaostali. Naša tamošnja podružnica bo torej imela dosti posla. Pripraviti bo treba vse potrebno za uspešen nastop.

To bi bil nekak pregled naših podružnic na Hrvatskem in Slavoniji. V nekaterih drugih krajih se nadaljne nove podružnice snujejo.

V vseh navedenih krajih delajo lesni delavci osem ur dnevno. Osemurni delovnik se mora na celi črti z vsemi sredstvi čuvati.

Shodi.

Ljubljana. Odbor ljubljanske podružnice lesnih delavcev opozarja vse lesne delavce Ljubljane in okolice, da se na praznik dne 8. decembra 1923 vrši v salonu restavracije „Pri Levu“ na Gosposvetki cesti mesečni shod.

Začetek shoda ob 9. uri dopoldne.

Dolžnost vseh ljubljanskih in okoličanskih lesnih delavcev je, da se polnoštevilno shoda udeleže. Odbor.

Mesečni shod ljubljanskih lesnih delavcev se je vršil v nedeljo dne 11. novembra 1923 dopoldne v salonu restavracije „Pri Levu“ na Gosposvetki cesti. Na dnevnem redu je bilo: Čitanje zapisnika zadnjega mesečnega shoda; poročilo blagajnika; predavanja s. Peterkoviča; silvestrova veselica in razno.

Prečitani zapisnik se vzame na znanje; istotako se vzame na znanje blagajniško poročilo za mesec oktober t. l., ki ga je podal s. Igljč. Za kontrolo je poročal s. Dornik, da so računi v redu. Na to nadaljuje svoje predavanje o delu in zdravju sodrug Peterkovič. Zbrani lesni delavci so pazno poslušali ter so bili temu sodrugu ob koncu zelo hvaležni.

S. Novak kara mlačnost članstva, ker obisk ni tak, kakor bi z ozirom na tako poučno predavanje, kakršnega je imel sodrug Peterkovič, bilo pričakovati. In ker nam je naobrazba, ki si jo v veliki meri pridobimo tudi potom predavanj, nujno potrebna, naj bi vsakdo smatral za svojo dolžnost, skrbeti za popolen obisk vseh lesnih delavcev, kadar se nam nudi prilika, da se kaj naučimo.

S. Igljč razpravlja o silvestrovi veselici, ki jo ljubljanski lesni delavci vsako leto prirejajo, ter predlaga, da se izvoli pet sodrugov, ki naj bi tvorili komite, kateri naj bi prevzel vso delo in skrb za uspeh.

Izvoljeni so bili na to sodrugi Jagodic, Lancčš, Ankon, Hafner in Baštolc.

Končno s. Igljč še apelira na izvoljeni veselični odsek, da reši svojo prevzeto nalogo častno. Članstvu pa polaga na srce, da skrbi za mnogoštevilne dobitke v obliki izdelanih mizarskih izdelkov in pa tudi v denarju, katerega naj poleg drugih dobitkov nabirajo.

S. Tomc želi, da se preskrbi dobra godba, da ne bi naša drugače v javnosti tako priljubljena vsakoletna prireditev trpela na ugledu.

Sodr. Tokan poroča, da je prevzeto nalogo glede obrtno-nadaljevalne šole za mizarske vajence, katerih je v Ljubljani 112, izvršil, da pa se s 1. decembrom t. l. prične splošen pouk na obrtno-nadaljevalnih šolah, s čemer naša skrb potemtakem odpade.

S. Erjavec omenja naraščajočo brezposelnost ter poudarja, da bi kazalo eventualno potom povišanja prispevkov poskrbeti brezposelnim sodrugom za primerno višjo brezposelno podporo.

Pri razpravi o tej točki, ki je silno važnega pomena, se je razvila diskuzija, katera je deloma bila precej strastna, zato je predsednik nekaterim prevročekrnim sodrugom dal oster ukor. Do kakega definitivnega zaključka o tem vprašanju ni prišlo. Vendar trka vprašanje brezposelne podpore tako močno na vrata naše ljubljanske podružnice, da ga bo rešiti morala.

S. Tokan jemlje v zaščito predsednika, o katerem pravi, da ima popolnoma prav, če stoji na stališču reda na shodu, ker je to njegova dolžnost in smo ga zato tudi izvolili. Zavzema se za idejo sproženo po s. Erjavcu ter prikazuje nad vse težaven položaj, v katerega so zabredli vsled splošne gospodarske krize oni naši sodrugi, ki jih je zadela brezposelnost.

Na kritiko posameznih sodrugov izraža s. Baštolic željo, naj bi odbor v svojem delokrogu najpopreje vsako zadevo razčistil, posamezne prizadete sodruge zaslišal ter dognal, kaj je na stvari, da ne bi se na shodih tratil čas z zoprnimi osebnimi vprašanji.

Na to je predsednik s. Blažević inace dobro uspeli shod ob pol 12. uri zaključil.

Travnik pri Loškem potoku. V Travniku pri Loškem potoku se je vršil shod lesnih delavcev dne 10. novembra 1923. Poročal je zbranim sodrugom s. Bradeško iz Ljubljane. Njegova izvajanja so se v glavnem tikala naloge in pomena strokovne organizacije. Dobro izvedena in utrjena strokovna organizacija, v kateri delavci delujejo z žilavo vztrajnostjo, tvori najboljši obrambeni jez proti izkoriščevalnim tendencam kapitalistov. Edinole potom nje je mogoče varovati in ohraniti osemurni delovni čas, ki je trnom v peti delodajalcem. In ravno dejstvo, da so delodajalci tako nasprotni osemurnemu delovnemu času je dovolj jasen dokaz, kake važnosti je in da ga je treba z vsemi močmi varovati in braniti. Za vsako naduro — ako so potrebne — je zahtevati točno doplačilo 50%, kakor to predpisuje zakon o zaščiti delavcev. Za obvarovanje osemurnega delovnega časa kakor tudi za ohranitev vseh pridobljenih ugodnosti ter pridobivanje novih, pa je predvsem treba dobre, naravnost železne, disciplinirane organizacije in požrtvovalnega dela v njej.

Govorili so na shodu še nekateri drugi sodrugi. Pritoževali so se, da lesnoindustrijska družba „Tabor“ pri honoriranju nadur skuša delavce prikrajšavati, kar gre seveda v njen žep. Strokovna organizacija bo pri tvrdki napravila tozadevne korake.

Shod je imel lep uspeh.

Glažuta. V nedeljo dne 11. novembra 1923 se je vršil izredni občni zbor tukajšnje podružnice. Po podanih poročilih funkcionarjev starega odbora ter kontrole, je bil izvoljen novi odbor in sicer so bili izvoljeni sodrugi: Dezordo Pepi, predsednik; Dulmin Franc, podpredsednik; Rus Matija, tajnik; Brešer Jože, blagajnik; Dulmin Ivan, Šafer Ana, Mohor Ivana in Grebenič Leopold, odborniki. Končno so v kontrolo bili izvoljeni sodrugi Pravhart Anton, Šrncl Jakob in Lukas Rudolf. S. Bradeško je pozval novo izvoljeni odbor na intenzivno delo za organizacijo. V splošnem je poučil zbrane lesne delavce slično kakor v Travniku.

Značilno je, da „Gospodarska Zveza“ in „Lesna zadruga“ spričo občutne brezposelnosti sili delavce delati po 10 ur dnevno in več, ne da bi delavcem te dve tvrdki tudi plačevali za stor-

jene nadure pripadajočih 50%. Razume se, da se od strani strokovne organizacije ukrene vse potrebno, da bodo pristojne oblasti „Gospodarsko Zvezo“ kakor tudi „Lesno zadrugo“ poučile, da se zakone nekaznovano kršiti ne sme. Ravno tako se bo poskrbelo, da se inšpekcija dela bo zainteresirala za one brloge, ki jih gospodje zovejo „stanovanja“, na katere se prizadeti delavci neprestano pritožujejo. Govorili bomo tudi še o nekaterih drugih stvareh pri „Gospodarski Zvezi“.

Sosvetu okrožnega urada za zavarovanje delavcev v Ljubljani.

Neki naš član je dobil dne 17. novembra 1923 nakazilo za gosp. dr. Janežiča. Dotični naš sodrug trpi namreč na želodcu. Z nakazilom, katerega je dobil v poslovalnici, je pomotoma zašel v sobo, v kateri ordinira gosp. dr. Demšar. V drugi sobi ob tem času — bilo je pred 9. uro dopoldne — ordinira tudi gosp. dr. Janežič. Da je naš sodrug pomotoma zašel k dr. Demšarju — namesto k dr. Janežiču — ni na sebi prav nič čudnega, čudno pa je, na kak osoren način se je mogel vesti dr. Demšar napram našemu sodrugu. Tako obnašanje — da ne rabimo hujšega izraza — od strani zdravnika napram pomoči iskajočemu delavcu, ki mora za vzdrževanje zavoda pošteno prispevati, absolutno ni na mestu.

Sosvet pri okrožnem uradu za zavarovanje delavcev prosimo, da gosp. dr. Demšarja pouči, da se ima napram članom zavoda vesti dostojno. Odločno pa si prepovedujemo hribovsko tikanje. Naš sodrug se namreč nikakor ne more spominjati, da bi z gosp. dr. Demšarjem bil kedaj skupaj krave pasel. Gosp. doktor naj si svojo neotesano intimnost prihrani zase.

Dobro bi bilo, da sosvet preskrbi dr. Demšarju knjigo o lepem vedenju ali pa nemško knjigo „Umgang mit Menschen“. Če bi pa še to ne pomagalo, tedaj naj naši sodrugi vračajo milo za drago in tudi njega kratkomalo tikajo. Ali je tako obnašanje odmev tiste takozvane akademske naobrazbe in „fakultetne spreme“, na katero se taki gospodje pri vsaki priliki tako radi sklicujejo? Hruliti se delavci ne puste. Če ta opozoritev ne bo pomagala, bomo prihodnjič govorili jasnejše.

Nezgode.

V Duplici pri Kamniku v tovarni pohišva tvrdke Remec sta se po rokah poškodovala delavca Kotnik Peter in Jagodic Peter. Zmečkanine, ki sta zadobila, so težke.

V Domžalah je pri razkladanju lesa padel delavcu Florijanu Mejaču na desno nogo hlod in mu zdrobil stopalo.

V Škofji Loki se je pri tvrdki Fr. Dolenc vsekal v desno nogo gozdni delavec Alojzij Rihteršič.

Na Ojstriškem vrhu je zmečkal gonilni jermen krožne žage žagarju Jožefu Brezovarju levo roko tako, da so ga morali prepeljati v bolnico v Celje.

V Ribnici na Pohorju je na Tumasijevi žagi odtrgala krožna žaga tri prste na desni roki delavcu Ludviku Pušniku. Oddali so ga v bolnico v Maribor.

V Tržiču je delavec Franc Sodja pri lesnoindustrijskem podjetju barona Borna pri spravljanju lesa prišel pod hlode, ki so mu zlomili več reber na levi strani.

Stavkolomec.

Bleic Franc, mizar, je bil vposlen v neki usnjarski tovarni v Karlovcu, kjer je opravljajal posle tovarniškega mizarja. V dotični usnjarski tovarni je vsled diferenc došlo do stavke usnjarskega delavstva, katera je trajala od 5. do 8. novembra letos. Že v naprej je bilo razvidno, da stavka usnjarjev ne bo trajala dolgo, vendar pa ni dala Bleicu žilica miru, da ne bi šel podjetniku na roke. Med stavko je namreč šel in je vlačil kože iz jam, da ne bi se pokvarile. Kot mizar je Bleic torej med stavko opravljajal delo stavkolomca.

To početje „poštenjaka“ Bleica dajemo tem potom vsem mizarjem na znanje v svrhu primerne postopanja žnjim, ako bi se kje pojavil. Računamo namreč s tem, da sedanji podjetnik in lastnik tovarne da Bleicu za njegovo izkazano pomoč po kapitalistični navadi kmalu primerno nagrado v obliki — brce.

Razno.

Ministrstvo trgovine in industrije je izdalo naredbo, na podlagi katere morajo vsi obrati v Jugoslaviji v kratkem času javiti imena vseh nameščenec, ki niso rojeni na ozemlju Srbov, Hrvatov in Slovencev. V naredbi se nalaga vsem obratom, da morajo odpustiti vse inozemske nameščenice, katerim ministrstvo trgovine in industrije ne dovoljuje zaposlitve. Na mestu odslovljenih inozemskih strokovnjakov — pravi naredba — bo ministrstvo dotičnim obratom preskrbelo druge strokovnjake. Kje bo ministrstvo vzelo te druge strokovnjake, naredba ne pove. Zdi se nam pa, da se bodo mnogi obrati zahvalili za tiste strokovnjake, ki jim jih bo preskrbelo ministrstvo. Da prevladujejo o strokovnjakih pri beograjskih ministrstvih posebni pojmi, je obče znano. Če bo taka splošna odpustitev inozemskih strokovnjakov v interesu industrije, je drugo vprašanje, če prav je skrajni čas, da taki elementi, kakor je na primer Hübner v Mislinjah, čimprej izginejo.

Zakon o obratih. V ministrstvu za trgovino in industrijo se zbira in urejuje material, na podlagi katerega se ima izdelati enotni zakon o obratih. Vse trgovske in obrtniške zbornice ter pridobitne organizacije v državi so baje podale že svoje mišljenje. Na podlagi teh podatkov hoče ministrstvo izdelati načrt zakona, katerega namerava zopet poslati vsem trgovskim in obrtniškim zbornicam, da o njem izrazijo mnenje.

Trgovske in obrtniške zbornice so ustanove kapitalizma in pod pridobitnimi organizacijami so seveda mišlene industrijske zveze. Da bi pa prišlo ministrstvu trgovine in industrije na um vprašati za mnenje tudi delavske zbornice in delavske strokovne organizacije, tega v Jugoslaviji pričakuješ zaman. In vendar bo ta zakon tangiral tudi delavce. — Znak slabosti strokovnih organizacij.

V Bolgariji so letos pridelali 1.055.000 ton pšenice, 215.000 ton ječmena, 257.000 ton riža, 145.000 ton ovsu in 6.000.000 ton koruze.

Nova tovarna za vagoni. Iz Subotice poročajo, da namerava tamošnja tovarna za vagoni „Ferum“ ustanoviti v Novem Sadu novo tovarno za vagoni, v kateri bi bilo vposleno do 3000 delavcev. Pri Novem Sadu je družba „Ferum“ že kupila zemljišče v izmeri 25 oraloj. In ker so tudi že pogajanja zaključena, ni za početek tovarniške zgradbe nobenih ovir več. Kapitalistična družba „Ferum“ potemtakem skuša svojo produkcijo vagonov koncentrirati v svojih rokah.

Izvoz lesa iz Romunije na Japonsko. Kakor gospodarski listi poročajo, se bo poleg Ogrske in drugih držav tudi romunska lesna industrija z znatnimi količinami udeležila obnove dela na Japonskem. O Jugoslaviji v tem pogledu ni slišati ničesar.

10 dinarski bankovci (takozvani „kovači“) se bodo glasom razglašali delegacije ministrstva financ v Ljubljani pri državnih blagajnah sprejemali le še do 1. februarja 1924. Po preteku tega roka se sprejemajo „kovači“ le še pri podružnicah Narodne banke. Od 9. februarja do 10. junija 1924 pa zamenjava 10 dinarske bankovce le še centrala Narodne banke v Beogradu. Zamenjava se tiče 10 dinarskih bankovcev, ki so bili izdani leta 1919.

Opozarjamo naše čitatelje na to zamenjavo „kovačev“, ker bodo z dnem 11. junija 1924 izgubili vsako veljavo.

Statistika tuberkuloze v Sloveniji. Zdravstveni odsek za Slovenijo v Ljubljani objavlja letni izkaz o tuberkulozi v zdravstvenih napravah v javnih in privatnih bolnicah in bratovskih skladiščih v Sloveniji za leto 1922, iz katerega posnemamo, da se je v teh zavodih lečilo 2179 tuberkuloznih oseb, izmed katerih je bilo po poklicu: uradnikov 100, obrtnikov 424, kmetovalcev 100, otrok 431 (po večini delavskih), zasebnikov 107, dijakov 67, hlapcev in dekel 132, invalidov 43, raznih poklicov 107, **delavcev 422, rudarjev in njih žena 228.** Ker so vsi delavci-profesionisti všteti med obrtniki, vidimo, kako grozno je razširjena tuberkuloza med proletarijatom. Vlada ter meščanske stranke pa pobijajo tuberkulozo na način, da so odvzeli delavstvu osemurnik, poslabšali bolniško zavarovanje, vrgli zakon o zaščiti delavcev med staro šaro ter kot nadomestek ponujajo proletarcem plačo v rajski valuti (!), na drugem (?) svetu in briljantno nacionalno življenje med tuberkuloznimi bacili.

Industrija sladkorja v Bulgarski. Produkcija sladkorne pese znaša letos v Bulgarski 35.000 vagonov. Tovarne bodo producirale okoli 40 milijonov kilogramov, 15 milijonov kilogramov več kot se rabi za domač konzum.

Ali so naše železnice drage? Glasom izjave češko-slovaškega železniškega ministra v proračunskem odboru parlamenta znaša edinica cen prevoza, preračunana v dinarje, v Jugoslaviji 35 para, na Ogrskem isto 35 para, v Češki 40 p, na Francoskem 45 p, na Angleškem 75 p, na Danskem 75 p, na Holandskem 1·10 Din in v Švici 1·15 Din. Potem so naše železnice najcenejše.

Naše vodne sile. Generalna direkcija voda je izdala te dni poročilo o naših vodnih silah. Po tem poročilu razpolaga naša država z dva milijona PH, od katere mpožine pa je izrabljene le okroglo 140 tisoč PH. Največ vodnih sil ima Srbija, procentualno pa je največ izrabljenih v Sloveniji. V Črni gori, ki razpolaga z 275 tisoč PH, ni niti ene vodne naprave.

Zahvala.

Delavstvu stavbene družbe se za nabrani znesek 300·50 dinarjev, katerega so mi ob času moje nezgode naklonili, najtopleje zahvaljujem.

Lužnik Ivan, Ljubljana.